

Bericht van de redactie

Het heeft wel erg lang geduurd sinds de vorige nieuwsbrief. Het was een beetje te druk voor de redactie, helaas.

Ook ditmaal zijn er mededelingen van het bestuur, de groencommissie en de compostgroep. Het voedselbanktuinteam kondigt weer een plantjesmarkt aan. Verder nog maar eens veel aandacht voor 'mest'. Tevens wat winterse foto's van een moestuin in rust.

Alle nieuwsbrieven van de Moesakker staan op de Moesakker website (<https://demoesakker.nl/>). Daar vind je de nieuwsbrieven vanaf mei 2019. Ook staan daar de thema-nieuwsbrieven op, bijvoorbeeld over water of de houtsingels. Mocht je willen weten hoe de vereniging aankijkt tegen composteren? Kijk bij de nieuwsbrieven!

Ook belangrijke data, bijvoorbeeld van de werkdagen of de ALV, zijn op de website te vinden.

En misschien... vinden we in de vereniging iemand die heel graag helpt om de website te onderhouden?

Schroom niet en laat je horen.

Het haagproject

Tsja... dit is een prachtig samenwerkingsproject met de Turkse moskee, hoewel het niet helemaal alleen maar van een leien dakje is gelopen, maar toch...

Zondagmiddag 4 februari om 13.00 is dan toch de aanplant! Geef je op!

Nog even de geschiedenis: in overleg met het moskeebestuur is er een gezamenlijk project van gemaakt om de afscheiding tussen het moskeeterrein en onze oprit weer in goede staat te brengen, nadat de buxushaag helemaal afgestorven was. De oude buxushaag hebben we 5 november jl. verwijderd. Door een Turkse bruiloft waren er geen helpers vanuit de moskee aanwezig. Toen planden we de plantmiddag op 14 januari, maar de struiken konden bij de kwekerij niet de grond uit vanwege de vorst. Daarna zou 28 januari aan de beurt zijn, maar er bleek toen een activiteit in de moskee te zijn waardoor er weinig helpers van hun kant te verwachten waren. Maar nu is dat allemaal goed afgestemd en zullen er 4 februari zeker moskeebezoekers helpen. Het project valt onder NL Doet en wordt deels gesubsidieerd.

We gaan een gemengde haag van zo'n 300 struiken van haagbeuk, linde, liguster, kardinaalsmuts en veldesdoorn, planten. De Groencommissie heeft voor deze inheemse beplanting gekozen, omdat deze haag zal bijdragen aan de biodiversiteit, een goede afscheiding vormt en met 2 keer per jaar snoeien niet al te moeilijk is te onderhouden.

Een uitdagende en gelijk ook feestelijke klus: er wordt gezorgd voor koffie en thee en baklava. Geef je op via moestuin.de.moesakker@gmail.com

Agenda

Haagproject

**Plantdag zondag 4 februari,
13.00 uur**

ALV

Dinsdag 19 maart, 19.30

Plantjesmarkt en meer

**Zaterdag 16 maart
12.00 - 15.00**

Komende werkdagen

**Zondag 25 februari
13.00 - 16.00**

**Zaterdag 16 maart
13.00 - 16.00**

**Zondag 14 april
13.00 - 16.00**

**Zondag 11 mei
10.00 - 13.00**

**Donderdag 30 mei
19.00 - 21.30**

Contact met bestuur

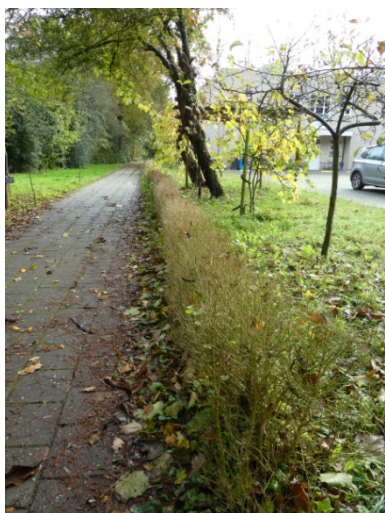
Mail naar:

moestuin.de.moesakker@gmail.com

Tekst: Beatrijs van de Lisdonk

Foto's: Beatrijs van de Lisdonk

Zoek de verschillen!!

Vóór 5 november 2023

na 5 november 2023

en een haag op basis van AI (cq fotoshop)

Na de plantmiddag van 4 februari zie je pas hoe het echt is geworden met de 5 soorten struiken!

Enkele winterse plaatjes.

Zaterdag 16 maart, v.a. 11.00 uur.

Plantjesmarkt + zadenruil + kinderactiviteiten

Net als vorig jaar organiseert het voedselbanktuinteam een **plantjesmarkt**. Ditmaal op zaterdag 16 maart, vanaf 11 uur.

Er zijn veel soorten koolplantjes (rode-, witte- en bimikool, spitskolen groen en rood, kleine bloemkool en broccoli). Dit jaar hoef je dus echt niet je eigen kolen voor te zaaien. Omdat we er ook dit jaar weer een echt feestje van willen maken is er ook een standje met koffie/thee en lekkers. Ook zijn er wat andere spullen, zoals bijvoorbeeld gereedschap. Dit allemaal tegen een donatie. De opgehaalde donaties worden ingezet om zaden en planten voor de voedselbanktuin te bekostigen.

We zoeken nog iemand die op die dag een **zadenruilbeurs** wil organiseren. En er komen als het even lukt ook weer **kinderactiviteiten** van vogelhuisje timmeren tot insectenhotel maken...

Er is dan ook een **gezamenlijke werkdag**.

Houd je mail (en helaas wellicht ook je spambox) in de gaten tegen 16 maart!

Het wordt dus vast een gezellige lente-drukte! Kom allemaal!

Hulp welkom! Voor de zadenruilbeurs en voor de kinderactiviteiten.

Maar geef je ook op als je bij de organisatie en/of het 'lekkere' standje wilt helpen!

Want: een vereniging zijn we samen! (moestuin.de.moesakker@gmail.com)

Nogmaals over mest.

(Zie voor theorie over bemesten de Nieuwsbrief 24 van februari 2023 op de website)

Het moge duidelijk zijn dat bemesten een uiterst belangrijk én gevoelig thema is op een moestuin.

Hieronder herhalen we de mail van 18 januari jl. bijna in z'n geheel en daarna volgt het volledige artikel dat Bas heeft opgesteld.

De mail

Het groeiseizoen staat weer voor de deur en daarmee het bemesten van de tuin.

Helaas is het niet meer mogelijk om biologische mest (bijvoorbeeld van Arie Grootveld) te betrekken. Het bestuur heeft uitgebreid onderzocht hoe we nu onze biologische tuinen kunnen bemesten, met of zonder dierlijke mest.

De bodem is ons kapitaal, onze rijkdom. Daar moeten we zeer zorgvuldig en verstandig mee omgaan. Goed bemesten is eigenlijk bijna een 'vak apart'.

Graag zou het bestuur een overzichtelijke richtlijn geven van wat wél of níet kan op onze biologische tuinen. Maar daar is de situatie te gecompliceerd voor (helaas). Ieder lid die de vereniging in deze wat wijzer kan maken, is van harte uitgenodigd de eigen ervaringen en kennis met ons te delen.

- 1) Realiseer je dat één keer opbrengen van verontreinigde mest de bodem op onze biologisch (van oorsprong biologisch-dynamische) tuin voor een heel lange periode verpest. Dat is verboden, houd het biologische karakter van onze tuin in ere;
- 2) Bemest niet te veel én heel gericht alleen de gewassen die het nodig hebben én alleen op het moment dat het nodig is;
- 3) Overweeg te telen zonder dierlijke bemesting gecombineerd met goede zorg voor de bodem;
- 4) Gebruik geen drijfmest of mest van onduidelijke oorsprong;
- 5) Biokultura (in Doorn) heeft mooie mestcompost, wel prijzig;
- 6) Paardenmest: Is waarschijnlijk lastig biologisch te krijgen (en dus vrij van medicijnen/antibiotica), en moet zeker niet al te vers gebruikt worden;
- 7) Champost wordt vaak biologisch genoemd maar is dat lang niet altijd omdat in de paardenwereld veel medicijnen en hormonen worden gebruikt. Bio-champost is bijna niet te verkrijgen;
- 8) Biologische korrels: dat is wel even uitzoeken: welke heb je nodig? Maar wel makkelijk te verkrijgen en toe te passen;
- 9) Maak er een sport en studie van om iets nieuws te ontdekken: bemesten met eigen urine? Alleen met compost? Toch iets met zeewier? En deel dat met je medetuinders, zowel de successen als de mislukkingen.

Het artikel van Bas Mest op de Moesakker

Jarenlang hebben veel tuinders dankbaar gebruik gemaakt van stalmest van het bedrijf van bioboer Arie Grootveld op de Gooyerdijk. Om diverse redenen is Arie gestopt met het leveren hiervan. Hierdoor is de vraag naar alternatieven voor deze bio-mest actueel geworden.

Belangrijk uitgangspunt voor het vinden van een antwoord op deze vraag is het gegeven dat De Moesakker statutair de biologische land- en tuinbouw nastreeft. In de praktijk betekent dit dat we zoveel mogelijk de richtlijnen van SKAL willen volgen (SKAL is in NL de officiële toezichthouder op de biologische productie; zie www.skal.nl). Daarnaast gelden er in Nederland voor ieder bedrijf allerlei milieuvorwaarden, en dus ook voor het gebruik van mest. Hierbij gaat het vooral over de hoeveelheid stikstof (nitraat) en fosfaat die boeren en tuinders op hun land mogen uitrijden. De Moesakker is weliswaar geen professioneel bedrijf (en valt dus ook buiten deze wetgeving), maar verantwoordelijkheid nemen en zorg dragen voor je eigen (schone) milieu én dat van je burens is voor de Moesakker even vanzelfsprekend als noodzakelijk. Dit betekent dat we samen met z'n allen zeker niet méér meststoffen willen toedienen dan wettelijk zou zijn toegestaan op een akker van een kleine hectare.

Simpel samenvattend zou je dus kunnen stellen dat we richtlijnen hebben voor zowel de kwantiteit (hoeveel mest) als voor de kwaliteit (wat voor soort mest kunnen wel en welke kunnen we niet gebruiken?). Maar het uitwerken van deze twee richtlijnen naar voorschriften voor de individuele Moesakkertuinder is echter geen gemakkelijke opgave:

- Milieuvorschriften voor mest vertalen naar onze individuele postzegeltuintjes is nagenoeg ondoenlijk. Overigens liet een bodemonderzoek van ca. 7 jaar geleden van wijlen Jan Bokhorst zien dat we op de Moesakker véél te veel fosfaat in de bodem hebben en dus dat we véél te veel dierlijke mest gebruiken.
- Daarnaast is een milieuvorschrift nog iets geheel anders dan een teeltrichtlijn: de meeste gewassen op onze moestuin hebben véél minder mest nodig dan wat er vanuit de milieurichtlijnen is toegestaan. Bovendien, veel mest geeft weliswaar veel blad, maar maakt ook je planten zwak en aantrekkelijk voor belagers;
- Kwaliteit en kwantiteit van mest zijn zéér nauw met elkaar verweven: het maakt nogal wat uit wat voor soort mest je gebruikt. Bijvoorbeeld één volle kruiwagen verse paardenmest met stro is iets geheel anders dan één volle kruiwagen vercomposteerde rundermest;
- SKAL richtlijnen voor mest geven heel precies aan van wat voor soort bedrijven die mest afkomstig moet zijn. Slechts in uitzonderlijke gevallen en dan ook nog in zéér beperkte mate mag in de biologische landbouw mest gebruikt worden van niet-biologische bedrijven. Bovendien moet ook die mest aan allerlei voorwaarden voldoen. En daar zijn ook zeer goede redenen voor: bijvoorbeeld naast onwenselijke residuen van bestrijdingsmiddelen zit dierlijke mest vaak vol met antibiotica (allerlei typen) en ontwormingsmiddelen (vooral ivermectine). Overigens is ook bio-mest niet geheel vrij van dit soort veterinaire medicijnen! Daarnaast zijn er ook andere redenen om heel strikt te zijn over de herkomst van de mest: de mesthandel in NL is uitermate ondoorzichtig en staat helaas nog steeds bol van fraude;
- Tenslotte mag het een nobel streven zijn van de Moesakker om allerlei richtlijnen voor het gebruik van mest op te willen stellen, voorschriften moeten in de praktijk wel uitvoerbaar zijn. Als biologische stalmest is bijna niet meer verkrijgbaar is, wat moet je dan als tuinder?

Mest op je landje: een handreiking

Ook voor de individuele tuinder is het behulpzaam om bij de vraag over het bemesten van je tuin na te denken over kwantiteit en kwaliteit van de mest:

- Wees spaarzaam met mest. Alles wat je méér aanbrengt op je landje dan dat je gewassen opnemen kan je feitelijk als verloren beschouwen; nitraat (stikstof) is weliswaar een belangrijke voedingsstof aanwezig in dierlijke mest, maar het spoelt ook zeer gemakkelijk uit naar het grondwater;

- Spaarzaam zijn met mest heeft nog een andere reden: zo beperk je ook de hoeveelheid ongewenste stoffen (resten van bestrijdingsmiddelen, medicijnen, zware metalen) in je tuin, die je ongewild maar zeker ook aanvoert met mest van buitenaf;
- Gebruik per 100 m² tuin per jaar maximaal ongeveer 300 liter goed verteerde stalmest (3 à 4 gemiddelde kruiwagens), en dan vooral bij je gewassen die daarom vragen. Rekenvoorbeeld: 1 m³ stalmest van Arie Grootveld is (was ...) genoeg voor ongeveer 300 m² moestuin per jaar;
- Als je mest bij een boer koopt, koop dan alleen mest waar veel stro doorheen zit (zg. vaste mest). Laat die mest bij grote voorkeur minimaal 1 jaar op je landje verder rijpen/vercomposteren. Dek je mesthoop altijd af (met plasticfolie, met golfplaat, e.d.) om te voorkomen dat je mesthoop nat wordt en het nitraat uitspoelt naar de bodem!
- Koop bij voorkeur alleen mest bij een bioboer; mest van een gangbare melkveehouder is 'second best'. Rundermest heeft de beste samenstelling voor de moestuin. Paardenmest en varkensmest met stro zijn bruikbaar als het goed verteerd is (minimaal 1 jaar vercomposteren). Kippenmest is zéér stikstofrijk en is alleen in kleine hoeveelheden bruikbaar (voor bijv. bladgewassen). Kippenmest kan je daarentegen heel goed laten mee-vercomposteren in je composthoop op de tuin;
- En niet in het minst: mest dien je alleen toe wanneer je het nodig hebt. Vóór de (natte!) winter bemesten is een garantie op uitspoelen van veel voedingsstoffen!
- Daarnaast is er een levendige handel in allerlei andere meststoffen en bodemverbeteraars:
 - Champost: bodemsubstraat uit de champignonkwekerijen. Gemaakt van paarden- en kippenmest, stro, kalkrijke afvalstoffen uit de suikerindustrie (schuimaarde) en veen. SKAL staat alleen biologische champost toe, vanwege het hoge gehalte aan (residuen van) bestrijdingsmiddelen en zware metalen. Het gebruik van veen is zeer discutabel (afgraven hoogveen). Verkrijgbaar in big bags; Bio champost is moeilijk verkrijgbaar. Hoeveelheid als met vaste mest: maximaal 300 liter per 100 m²;
 - GFT compost en andere compost. Verkrijgbaar in allerlei soorten, afhankelijk van het uitgangsmateriaal (bermmaaisel, snoeiresten, etc.). Sowieso is iedere compost een rijke bron van organische stof. Organische stof is belangrijk voor het bodemleven, bodemleven maakt voedingsstoffen beschikbaar voor plantenwortels. De feitelijke bemestende waarde van compost (d.w.z. hoeveel stikstof, fosfor, kalium, magnesium, etc. is er voor de planten beschikbaar) is sterk afhankelijk van de kwaliteit van de compost, oftewel waar het van gemaakt is. Verkrijgbaar in big bags. Ook hier maximaal 300 liter/100 m²/jaar;
 - GFT compost en andere compostsoorten worden vaak verrijkt met extra voedingsstoffen (nutriënten) door toevoeging van allerlei andere reststoffen: bijvoorbeeld digestaat uit (mest-vergisting), kippenmest, etc. Daarnaast wordt er geëxperimenteerd met de toevoeging van bepaalde schimmels aan compost die een tweevoudig doel dienen: de betreffende schimmels zouden de opname van voedingsstoffen door plantenwortels bevorderen (zg. micorrhiza) en tegelijkertijd de hoeveelheid schadelijke schimmels in de bodem onderdrukken. Verkrijgbaar in big bags. (Zie orgapower.nl.) Kraaijbeekerhof zou hiermee werken; ander voorbeeld compost van biokultura: idem verrijkte compost)
 - Mestkorrels zijn er in talloze soorten aan te schaffen in de tuinwinkels. Meestal zit er heel veel kippenmest in, zo niet 100 %. Houd er rekening mee dat de aanbevolen hoeveelheid die je op de zak kunt lezen eerder gebaseerd is op de milieuvorschriften dan op de teeltvoorschriften (m.a.w. in het voordeel van de producent die vooral meer wil verkopen);
 - Bokashi en andere 'moderne' bodemverbeteraars, zijn behalve erg duur ook erg ongewis voor wat betreft hun bemestende waarde. Als toevoeging van organische stof aan de bodem is het zeker werkzaam, en ook de zogenoemde 'effectieve micro-organismen' zullen een positief effect kunnen hebben op het bodemleven, maar net als bij compost geldt dat de hoeveelheid voedingsstoffen in de bokashi niet hoger is dan die van het uitgangsmateriaal waarvan het gemaakt is. NB: al het organisch afval dat je zuurstofloos fermenteert heet bokashi; je zult op een zak bokashi dan ook tevergeefs zoeken naar een aanduiding van de hoeveelheid NPK.
- Lees eens een goed tuinboek, bijvoorbeeld het Handboek ecologisch tuinieren van Velt, zie <https://winkel.velt.nu/product/handboek-ecologisch-tuinieren>

Tenslotte:

- Jan Bokhorst heeft op anderhalf A4-tje een zéér informatieve handreiking gegeven voor mest in de moestuin, zie <https://www.goedbodembeheer.nl/moestuin>
 - Uitgebreide info over het gebruik van mest in de biologische landbouw: <https://www.skal.nl/certificeren/veehouderij/mest/meststoffen#>
-

Mededelingen

Van het bestuur

Het bestuur heeft met elkaar het tweede jaar als bestuur geëvalueerd. Ze voelt zich ingewerkt en ingespeeld op de bestuursactiviteiten en de tuin met haar prachtige diversiteit aan tuinders. De moesakker-gmail en de dropbox-documenten hebben nauwelijks nog geheimen, wel nog raadsels; Vooral als er aan alle leden een mail wordt verstuurd, blijkt dat er altijd een paar mensen zijn die die mail niet ontvangen (en het zijn telkens andere mensen)... Grote geheimen uit de krochten van internet. Via de app wordt nu ook geattendeerd op het feit dat er een mail is verstuurd. Ook blijkt dat mails bij de ontvangers nogal eens in de Spam terecht komen: check die dus ook regelmatig.

Uit de interne evaluatie kwam ook naar voren dat het bestuur wil proberen de samenhang in de vereniging meer aandacht te geven en te komen tot een bredere verdeling van de werkzaamheden.

Dat alles onder de titel:

Een uitgerust bestuur in een bloeiende vereniging!

Nieuwjaarsreceptie

Een van de activiteiten om de samenhang en samenwerking te bevorderen was het organiseren van een korte 'nieuwjaarsreceptie' voor de 12 nieuwe leden op zondagmiddag 21 januari. Met thee en glühwein met of zonder alcohol en allerlei lekkere hapjes. Het was heel gezellig, bestuur en nieuwe leden hebben zich over en weer aan elkaar voorgesteld, nieuws uitgewisseld en al wat vragen beantwoord. Ook ontvingen alle nieuwe leden ons vernieuwde informatieboekje.

Ook op deze plek nogmaals een warm welkom en veel succes met het tuinieren!

Natuurlijk geldt deze wens ook voor alle leden!

Verder is het bestuur aan het werk om de **Algemene Ledenvergadering (ALV) van 19 maart (aanvang 19:30 uur te Nieuw Salem)** voor te bereiden. Alle benodigde stukken zul je 3 weken voor de vergadering per mail ontvangen Komt allen!

Van de Groencommissie

Hartelijk dank aan degenen die zich hebben ingeschreven voor de werkdagen. Helaas ontbreekt er nog een flink aantal tuinders. Pak je agenda erbij en schrijf je alsnog in. Mocht je onoverkomelijke problemen of bezwaren hebben neem dan contact met ons op, we vinden altijd een passende oplossing.

moestuin.de.moesakker@gmail.com

Van de Voedselbanktelers

We zoeken voor de zomermaanden extra handen om ons te helpen met het onderhouden en oogsten en water geven in de voedselbanktuin. Vele handen maken licht werk.

Van de compostgroep

Helaas gebeurt het steeds toch weer: er komen planten op de composthoop die daar beslist niet op mogen. Er mogen echt géén koolplanten (alle soorten, dus ook geen spruitjes of boerenkool), tomaten- en aardappelplanten aangeleverd worden.

De reden dat deze planten niet op de composthoop mogen heeft te maken met ziekteverwekkers. Eitjes van de koolvlieg of coloradokever, aaltjes of sporen van schimmels sterven vaak niet allemaal tijdens het composteerproces zoals we dat doen op de Moesakker. Dus wordt het een recept voor het verspreiden van ziektes als je die planten aanlevert.

Deze planten en hun wortelgestel moet je thuis in de groenbak doen.

Daarnaast blijft een zeer dringende vraag: haal alle niet-composteerbare materialen van je groen af, dus geen plastic, ijzer, steen, etc. De wormen lusten dat écht niet.

En kijk eens wat een prachtige compost er ontstaat met echt goede groene grondstoffen!

Schrijf een artikeltje!

In de app. is er een uitwisseling gaande over hoe milieu- en CO₂- en klimaat(on)vriendelijk het is om zelf je groenten te telen in relatie tot gewoon je groenten kopen bij de supermarkt.

Dat is natuurlijk een interessant en misschien zelfs wel een beetje een precair thema dat vraagt om een gedegen (literatuur)onderzoekje en misschien tips voor nóg milieuvriendelijker moestuinieren.

Wie van de app-gebruikers en -reageerders zou hier voor de volgende nieuwsbrief wat over willen schrijven? Voel je uitgenodigd om deze kans op te pakken. Meld je aan via de gmail voor een overlegje met de redactie.

*Enkele van de
lentebodes op de
Moesakker*

